

Instytucja i znaczenie prawne fundatora fundacji

Zapytania:

1. Czy fundator może zrezygnować z bycia fundatorem, jeśli w statucie nie ma żadnych zapisów na ten temat?
2. Czy fundator może zostać zastąpiony przez innego fundatora?

Znaczenie prawne fundatora uregulowane jest w ustawie z dnia 6 kwietnia 1984 r. *o fundacjach*. W treści art. 2, 3 i 5 ustawy przewidziano, że fundacje mogą zostać ustanowione przez fundatora, który poprzez oświadczenie woli o ustanowieniu fundacji wskazuje jej cel oraz składniki majątkowe przeznaczone na realizację tego celu. Fundator ustala m.in. statut, nazwę fundacji, siedzibę i majątek, cele, zasady, formy i zakres działalności fundacji, skład i organizację zarządu, sposób powoływania oraz obowiązki i uprawnienia tego organu oraz jego członków. Statut może zawierać również inne postanowienia.

Ustawa o fundacjach przyznaje fundatorowi kluczową rolę i uprawnienia wyłącznie na etapie tworzenia fundacji. Jednak od momentu utworzenia fundacja staje się niezależną od fundatora osobą prawną, działającą na podstawie ustawy i ustanowionego przez fundatora statutu. W momencie rejestracji fundator traci możliwość decydowania o fundacji. Ustawa nie przewiduje żadnych uprawnień, w oparciu o które fundator mógłby wpływać na działalność fundacji. Posiadanie takich uprawnień możliwe jest jedynie w oparciu o zapisy statutu. Fundator, który pragnie zagwarantować sobie możliwość wpływu na funkcjonowanie fundacji, np. na skład zarządu, musi to odpowiednio uregulować w statucie. Pozbawienie wpływu fundatora na fundację w chwili jej ustanowienia tworzy zasadę organizacyjnoprawnego rozdzielenia fundacji od fundatora. Konsekwencją tej zasady jest m.in. brak możliwości zmiany statutu fundacji przez fundatora i brak możliwości odwołania członka organów fundacji, jeżeli

statut nie przyznaje fundatorowi takich uprawnień (uchwała SN z 24.11.2006 r., III CZP 114/06, uchwała SN z 13.12.2000 r., III CZP 42/00).

Z powyższych względów odpowiedź na zadane pytania zależy od odpowiedzi czy statut fundacji daje fundatorowi odpowiednie uprawnienia dające możliwość wpływu na działalność fundacji.

Odnośnie drugiego pytania, dotyczącego rezygnacji fundatora, w oparciu o opisaną wyżej zasadę rozdzielenia fundacji od fundatora należy stwierdzić, że fundator na podstawie ustawy, nie pełni żadnej funkcji w organach fundacji, z których mógłby rezygnować. Oświadczenie woli jakie złożył, od momentu zarejestrowania fundacji nie może być cofnięte. W sytuacji gdy statut przewiduje odrębne uprawnienia fundatora wówczas fundator może ich jedynie nie wykonywać. Zapisy statutu ustanowionego przez fundatora mogą zostać zmienione po zarejestrowaniu fundacji, tylko w trybie przewidzianym w statucie, przy czym ograniczona jest możliwość zmiany celów fundacji, jakie wskazał fundator w oświadczeniu o ustanowieniu fundacji. Ustawa nie przewiduje możliwości zastąpienia fundatora lub przejścia ewentualnych uprawnień fundatora na inną osobę. Udzielenie szczegółowej odpowiedzi na zadane pytania powinno zostać poprzedzone analizą statutu w celu ustalenia czy przyznaje on uprawnienia fundatorowi i czy zawiera postanowienia ustanawiające tryb zmiany statutu. A jeżeli tak, to jakie skutki może rodzić niewykonywanie uprawnień fundatora i czy jest możliwa zmiana postanowień statutu, przyznających uprawnienia fundatorowi, których niewykonywanie utrudnia funkcjonowanie fundacji.